

## **Анотація на вибіркoву навчальну дисципліну «Туристичне краєзнавство»**

Рівень вищої освіти - *другий (магістерський) рівень вищої освіти*

Кількість кредитів - 4

Компонент освітньої програми: *вибіркoвий*

Мова викладання: *українська*

**Викладач: Кучеров Геннадій Геннадійович**, кандидат історичних наук,  
доцент, e-mail: kucherovgennadij@gmail.com

### **Опис дисципліни**

**1. Актуальність курсу.** Необхідність вивчення дисципліни «Туристичне краєзнавство» продиктована сучасними тенденціями розвитку туристичної індустрії у світі в цілому та в Україні зокрема. Ознайомлення з туристичним потенціалом окремих територій, виявлення проблем і перспектив їх туристичного освоєння, шляхів формування їх позитивного туристичного іміджу, а також практичне використання краєзнавчої інформації у процесі формування конкурентоспроможного туристичного продукту є важливою складовою підготовки фахівців у галузі туризму. Навчальна дисципліна «Туристичне краєзнавство» покликана сформувати у студентів уявлення про складові туристично-рекреаційного потенціалу регіону (краю), ступінь їх освоєння та характер експлуатації, умови розвитку туристично-рекреаційної діяльності, різні форми та напрями туристично-краєзнавчого руху в регіонах.

**2. Метою дисципліни** «Туристичне краєзнавство» є отримання майбутніми фахівцями поглиблених знань з туристичного краєзнавства, сутності туристсько-рекреаційних ресурсів, теоретичні передумови туристського потенціалу краю, вплив природних ресурсів та історико- культурних надбань на розвиток туристичної привабливості краю.

**3. Завданням** вивчення дисципліни «Туристичне краєзнавство» є вивчення історичних, природничо- й суспільно-географічних, культурологічних та господарсько-організаційних основ туристичного краєзнавства як спеціалізованої інтегрованої дисципліни.

**4. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни:**

- Туристичне краєзнавство України: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади;
- Історичні аспекти розвитку туристичного краєзнавства;

- Туристична картографія як основний методологічний засіб туристичного краєзнавства;
- Природні краєзнавчо-туристичні ресурси України;
- Фортеці, замки і монастирі як краєзнавчо-туристичні об'єкти;
- Курортні ресурси України;
- Організація використання печер для цілей туризму;
- Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.

**5. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати і вміти:**

*За підсумками вивчення дисципліни студент повинен знати:*

- понятійний, категоріальний апарат та основні смислові значення туристичного краєзнавства;
- історію виникнення та закономірності розвитку краєзнавства;
- особливості районування території України,
- природний краєзнавчо-рекреаційний потенціал України,
- види краєзнавчо-туристичних об'єктів України.

*За підсумками вивчення дисципліни студент уміти:*

- орієнтуватись у науковій та періодичній літературі із актуальних проблем дисципліни, відбирати з цієї інформації найголовніше, вміти систематизувати її;
- опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями;
- опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями;
- вільно володіти науково-теоретичними основами розвитку туристичного краєзнавства;
- володіти й використовувати методи й прийомами туристично-краєзнавчих досліджень;
- застосовувати джерельно-інформаційну базу для наукових досліджень і краєзнавчо-туристичної роботи;
- аналізувати туристично-краєзнавчий потенціал території дослідження.

**6. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:**

| Сума балів за шкалою Інституту | Оцінка за шкалою ECTS | Оцінка за національною шкалою |            |
|--------------------------------|-----------------------|-------------------------------|------------|
|                                |                       | Іспит                         | Залік      |
| 90-100                         | A (відмінно)          | Відмінно                      | Зараховано |

|       |                                                              |              |               |
|-------|--------------------------------------------------------------|--------------|---------------|
| 82-89 | В (дуже добре)                                               | Добре        |               |
| 75-81 | С (добре)                                                    |              |               |
| 65-74 | Д (задовільно)                                               | Задовільно   |               |
| 60-64 | Е (достатньо)                                                |              |               |
| 35-59 | FX (незадовільно з<br>можливістю<br>повторного<br>складання) | Незадовільно | Не зараховано |
| 1-34  | ґ (незадовільно з<br>обов'язковим<br>повторним курсом)       |              |               |

## 7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

| Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 98-100                                                                   | Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. |
| 94-97                                                                    | Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

| Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                          | матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.                                                                                                    |
| 90-93                                                                    | Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. |
| 86-89                                                                    | Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.                                    |
| 81-85                                                                    | Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.                                                                                                                                                         |
| 75-80                                                                    | Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і                                                                                                                   |

| Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                          | правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.                                                                                                                                                                                                                                 |
| 70-74                                                                    | Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами. |
| 65-69                                                                    | Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.                                                                   |
| 60-64                                                                    | Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.                                                                                                                                                                          |
| 50-59                                                                    | Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.                                                                                                                            |
| 35-49                                                                    | Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.                                                                                                                     |
| 1-34                                                                     | Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.                                                                                                                                                                                            |

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною

системою.

Оцінювання захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

## **8. Література**

### **Основна література**

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України. Київ: ВПЦ «Київський ун-т», 2001. 395 с.
2. Браславська О.В., Рожі І. Г. Краєзнавство і туризм. Навчальний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2022. 307 с.
3. Брижак Н.Ю. Краєзнавча та туристична робота. Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності «Початкова освіта» : Мукачево: МДУ, 2012. 116 с.
4. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. № 324/95 – ВР в редакції Закону України від 18.11.2003 р. № 1282 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>
5. Кочеткова І.В. Туристично-краєзнавчі студії: конспект лекцій для студентів спеціальності 242 Туризм освітньої програми «Гастрономічний туризм» (електронне видання). Київ, 2023. 92 с.
6. Любіцева, О.О.. Туристичні ресурси України : навчальний посібник / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. Київ : Альтерпрес, 2007. 369 с.
7. Наказ Міністерства охорони навколишнього середовища України від 22 червня 2009 р. № 330 «Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/a\5Mo\0679-09>
8. Маланюк Т.З. Краєзнавство і туризм. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: імені Василя Стефаника, 2010. 205 с.
9. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 247 с.
10. Петранівський, В. Л. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / В. Л. Петранівський, М. Й. Рутинський ; Заставний Ф.Д., ред. 2-ге вид., випр. Київ : Знання, 2008. 575 с.
11. Писаревський І. М. Планування та організація туристських маршрутів. Харків: ХНАГХ, 2009. 312 с.
12. Попович С. Туристичне краєзнавство: генеза, методологія, завдання. Краєзнавство. Київ, 2015. №3/4. С. 111-123.
13. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 432 с.

14. Чернов О.Б., Пангелов Б.П., Ковальська К.В. Особливості туристсько-краєзнавчої діяльності в рекреаційному регіоні: монограф. Переяслав-Хмельницький: 2013. 247 с.

#### Допоміжна література

15. Берест Р., Безручко Л. Туристичне краєзнавство: текст лекцій для студентів ВНЗ турист, профілю. Львів : Галицька видавнича спілка, 2015. 311 с.

16. Дем'янчук Г.С., Дем'янчук А.Г., Дем'янчук Б.Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ, Просвіта, 2006. 293 с.

17. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Книги – ХХІ, 2008. – 300 с.

18. Костриця М. Ю. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика. Житомир : Косенко, 2006. 444 с.

19. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм. Київ: Вища школа, 1994. 190 с.

20. Кривенкова Р. Ю. Основні тенденції та перспективи розвитку сучасних форм та видів туризму в Україні / Р. Ю. Кривенкова // Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід: матеріали Х-ї міжнар. наук. конф., м. Львів, 10 жовт. 2016 р. – Львів, 2016. – С. 190-194.

21. Круль В. П. Краєзнавство: навч.-метод. посібник / В.П. Круль. 2-ге вид., доп. Чернівці: Рута, 2007. 104 с.

22. Обозний В.В. Краєзнавство: Навчальний посібник-практикум. Київ: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1997. 265 с.

23. Основи краєзнавства : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / кол. авт.; за заг. ред. чл.-кор. НАНУ О. П. Реєнта. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 276 с.

24. Рожі І. Г. Пошуково-дослідницька діяльність під час краєзнавчо-туристської роботи як засіб розвитку творчих здібностей студентів. *Наукові записки екологічної лабораторії УДПУ*. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2016. Вип. 19. С. 117-120.

25. Тронько П.Т. Історичне краєзнавство: Крок у нове тисячоліття: Досвід. Проблеми. Перспективи. Київ, 2000. 271 с.

26. Українське краєзнавство: сторінки історії та історія культури : С.М. Домбровська, О.В. Поступна, О.В. Степанко. Харків : Видавництво ХНАДУ, 2019. 338 с.